

*Załącznik do uchwały Nr XVI/ /2019
Rady Gminy Komorniki z dnia 24 października 2019 r.*

Polityka Senioralna Gminy Komorniki na lata 2020-2025

I. Wstęp

Od kilkunastu lat obserwujemy w Polsce proces zmiany w strukturze demograficznej ludności, który charakteryzuje się rosnącym udziałem osób starszych w populacji ogółem. Przyczyną takiego stanu jest niski poziom dzietności oraz wzrost przeciętnej długości życia. Dłuższe życie jest zjawiskiem pozytywnym, niesie jednak za sobą wiele wyzwań w sferze polityki społecznej państwa i poszczególnych samorządów. Pojawia się potrzeba budowania polityki senioralnej, uwzględniającej potrzeby osób starszych, ułatwiającej im dostęp do usług sprzyjających zdrowemu starzeniu się, poprawiających im bezpieczeństwo i komfort życia.

Proces starzenia się społeczeństwa charakteryzuje się kilkoma ważnymi cechami. Jedną z nich jest wysoki odsetek osób starszych prowadzących jednoosobowe gospodarstwa domowe. Takie położenie seniora powoduje niekorzystne zjawiska, jak osamotnienie, wykluczenie społeczne, zwłaszcza, gdy osoba starsza ma ograniczone możliwości poruszania się i jest niesamodzielną. Kolejną cechą to feminizacja starzenia się. Rosnący wraz z wiekiem udział kobiet w populacji jest konsekwencją nadumieralności mężczyzn i zróżnicowania parametrów trwania życia.

Zmiany struktury demograficznej wymagają od samorządów podjęcia działań związanych z planowaniem i kształtowaniem polityki w obszarze aktywności społecznej osób starszych. Niniejsza Polityka Senioralna na lata 2020 – 2025 jest pierwszym tego typu dokumentem adresowanym do seniorów Gminy Komorniki. Przedstawiono w niej cele, założenia i priorytety oraz zarekomendowano kierunki interwencji dla poszczególnych obszarów polityki senioralnej. Polityka senioralna traktowana jest jako ogół działań organów administracji publicznej wszystkich szczebli oraz innych organizacji i instytucji, prowadzących do zapewnienia warunków wydłużenia aktywności, zarówno zawodowej, jak i społecznej oraz samodzielnego, zdrowego, bezpiecznego, towarzyskiego i niezależnego życia osób starszych.

Niniejszą Politykę Senioralną Gminy Komorniki opracował Zespół doradczy powołany przez Wójta Gminy Komorniki, w którego skład weszli:

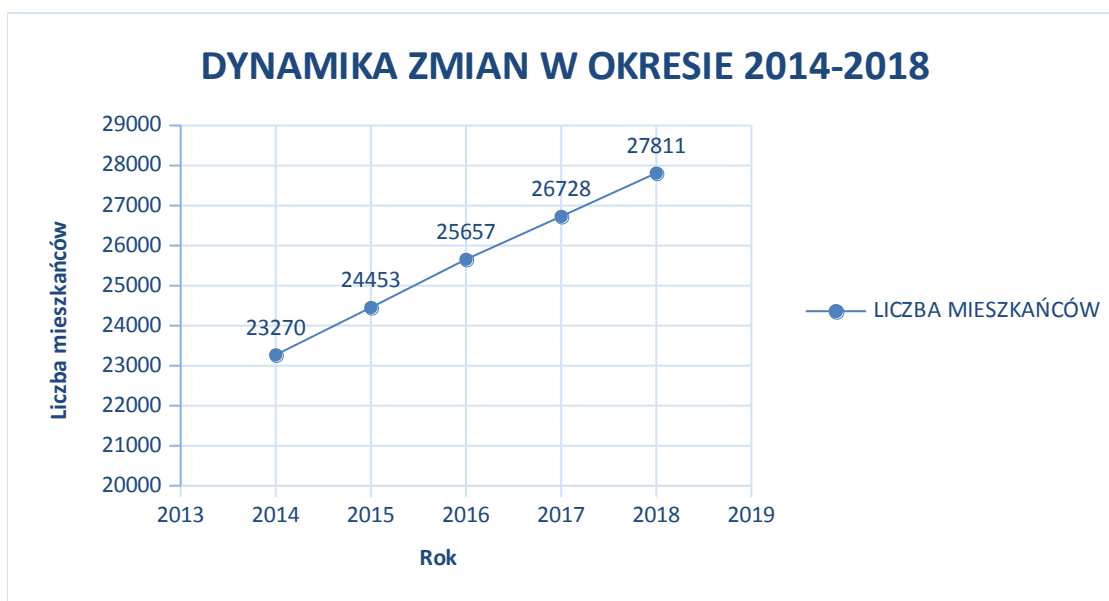
1) Franciszka Wasilewska	- Przewodnicząca Koła Seniorów w Komornikach
2) Mirosława Szaj	- Przewodnicząca Koła Seniorów w Plewiskach
3) Karolina Stryczyńska	- Przewodnicząca Koła Seniorów przy Parafii pw. św. Jana XXIII w Komornikach
4) Hanna Kaczmarek	- Przewodnicząca Koła Seniorów w Łęczycy
5) Piotr Wiśniewski	- Z-ca Przewodniczącego Rady Gminy
6) Urszula Kolińska	- Z-ca Przewodniczącego Rady Gminy
7) Damian Nowak	- Radny Gminy Komorniki
8) Marcin Kaczmarek	- Dyrektor Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji
9) Andrzej Trzeciak	- Dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury
10) Tomasz Kostyk	- specjalista fizjoterapii, Klinika Reha Time
11) Kamila Polowy	- Podinspektor ds. społecznych

II. Diagnoza sytuacji osób starszych w Gminie Komorniki

2.1. Sytuacja demograficzna

Na koniec 2018 r. liczba ludności w Polsce wynosiła 34 411 tys. osób, w tym 6.732 tys. to osoby w wieku 65 lat i więcej, co stanowi 19% ogółu populacji. W szybkim tempie wzrasta mediana wieku (miara określająca najmniejszy wiek, którego nie osiągnęła połowa roczników badanego społeczeństwa, a która została przekroczona przez drugą połowę), która od 1990 r. wzrosła z wartości 32,3 do 40,9 w 2018 r., co świadczy o starzeniu się społeczeństwa. Zgodnie z założeniami prognozy demograficznej na lata 2014-2050 Głównego Urzędu Statystycznego przewiduje się, że w 2050 r. wiek środkowy wzrośnie do 50,1 lat dla mężczyzn i do 54,8 lat dla kobiet, co oznacza w skali kraju wzrost w stosunku do lat ubiegłych o ponad 10 lat. Zmianie ulegną relacje ilościowe między podstawowymi grupami wieku ludności. Nastąpi znaczne zmniejszenie liczby dzieci i osób w wieku 15-64 lat, zwiększy się natomiast grupa osób starszych.

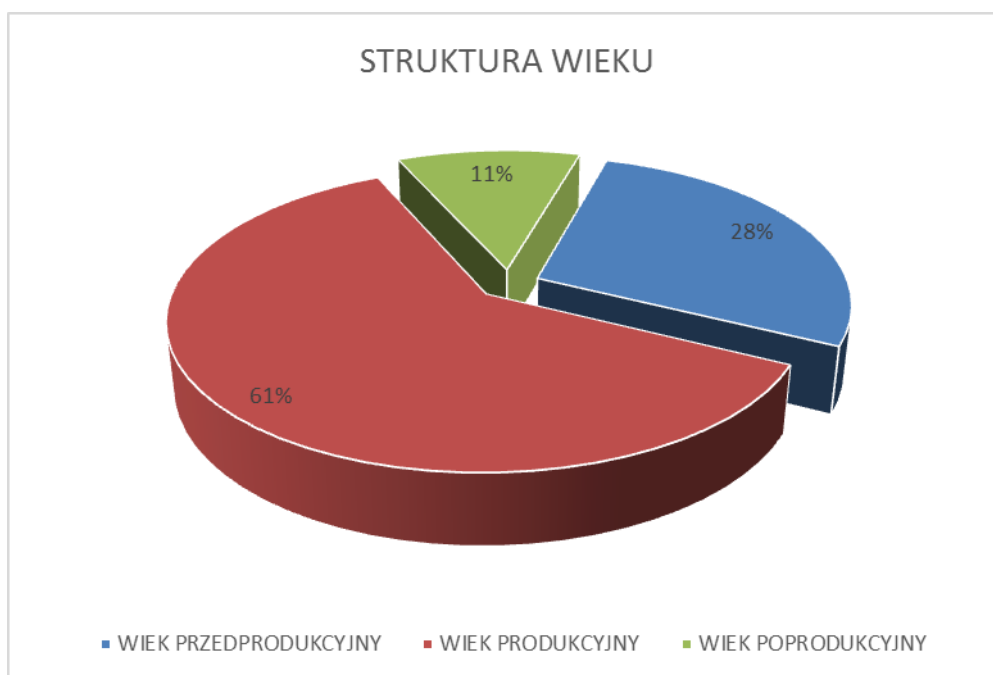
W 2018 r. Gminę Komorniki zamieszkiwało 27 811 osób, w tym 14 330 kobiet i 13 481 mężczyzn. W okresie od początku do końca 2018 r. liczba mieszkanek i mieszkańców gminy Komorniki zwiększyła się o 1083 osoby.

Dynamika zmian liczby mieszkańców Gminy Komorniki w latach 2014-2018

W odniesieniu do poszczególnych kategorii wiekowych:

- liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej) wynosiła 7.787 osób;
- liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym (15-59 lat i 15-64 lata) wynosiła 16.965;
- liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (60/65+) wynosiła 3059.

Struktura wieku mieszkańców Gminy Komorniki, stan na dzień 31.12.2018 r.

Mimo sytuacji demograficznej obserwowanej w skali kraju, społeczeństwo Gminy Komorniki jest stosunkowo młode – średnia wieku mieszkańców gminy wynosi 34 lata. W badaniach migracji ludności przeprowadzonych w 2017 roku Gmina Komorniki plasuje się w czołówce gmin z największym saldem migracji w kraju. Od lat gmina odnotowuje wyraźny wzrost napływu ludności. W 2015 roku Komorniki osiągnęły najwyższy wskaźnik migracji w Polsce. W latach 2002-2017 liczba mieszkańców wzrosła o 125,7%. Napływ i odpływ ludności jest szczególnie charakterystyczny dla wielkich miast, których mieszkańcy poszukując bardziej komfortowych warunków życia osiedlają się na terenach podmiejskich. Są to obszary, które utraciły dawny wiejski charakter i cechują się rozwiniętą infrastrukturą mieszkaniową, usługową i handlową oraz wygodnym połączeniem komunikacyjnym z sąsiednim dużym ośrodkiem miejskim. Najliczniejszymi wsiami gminy Komorniki są Plewiska (10 783) i Komorniki (8 603).

Mieszkańcy poszczególnych miejscowości Gminy Komorniki, stan na 31.12.2018 r.

Miejscowość	Liczba mieszkańców	Liczba mieszkańców w wieku 60+	Osoby 60+ (%)
Chomęcice	1.143	142	18%
Głuchowo	694	64	14%
Jarosławiec	22	1	4,5%
Komorniki	8.610	1028	11,9%
Łęczycza	886	201	22%
Plewiska	10.783	1180	10,9%
Rosnowo	205	19	9%
Rosnówko	894	173	19%
Szreniawa	702	123	17%

Walerianowo	409	58	14%
Wiry	3.470	584	16%
Ogółem	27.811	3.573	12,8%
Kobiety	14.050	2.117	15%
Mężczyźni	13.772	1.555	11,30%

2.2. Instytucje i organizacje działające na rzecz seniorów.

W Gminie Komorniki funkcjonują instytucje i organizacje działające efektywnie na rzecz seniorów. Są to:

- Gminny Ośrodek Kultury w Komornikach
- Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Komornikach
- Gminna Biblioteka Publiczna
- Urząd Gminy Komorniki
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Komornikach
- Szkoły i przedszkola z terenu gminy.

Seniorzy zrzeszeni są w nieformalnych Klubach Seniorów:

- Klub Seniora w Komornikach – ok. 130 członków;
- Klub Seniora przy parafii pw. św. Jana Pawła XXIII w Komornikach
- Klub Seniora w Plewiskach – ok. 43 członków;
- Klub Seniora w Łęczycy – ok. 50 członków.

Seniorzy zrzeszeni w Klubach organizują własne wydarzenia oraz inicjatywy, a także angażują się w działania na rzecz społeczności lokalnej.

Gmina Komorniki i jej jednostki organizacyjne wspierają środowisko seniorów udostępniając im bezpłatnie gminne obiekty. Seniorzy organizują regularnie swoje spotkania w pomieszczeniach domów kultury, korzystają z obiektów sportowych Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji. Systematycznie biorą udział w imprezach zarówno o charakterze sportowo-rekreacyjnym (rajdy nordic walking, spartakiady seniorów), jak i kulturalnych.

Na czas powstawania niniejszego dokumentu, na terenie gminy nie działa żadna organizacja pozarządowa, której działalność jest skierowana stricte do osób starszych. Stanowi to wyzwanie dla samorządu, by pojawiły się inicjatywy oddolne, które można będzie wspierać ze szczebla administracji.

III. Problemy i oczekiwania osób starszych na podstawie rozmów.

W trakcie spotkań Zespołu ds. polityki senioralnej zdiagnozowano następujące problemy, z którymi borykają się osoby starsze:

Problemy:

- dostępność lokali i przestrzeni/złe warunki lokalowe, w których seniorzy mogliby spędzać aktywnie czas (z dostępem do napojów i urządzeń sanitarnych);

- ograniczone fundusze na wyjazdy i relaks;
- samotność i wykluczenie;
- ograniczony dostęp do rehabilitacji;
- ograniczony dostęp do specjalistycznych usług medycznych;
- trudności w dostaniu się do obiektów sportowych i kulturalnych (odległość).

Oczekiwania:

- ciekawa oferta kulturalna dla seniorów: spotkania z ciekawymi osobowościami;
- organizowanie wycieczek i wyjazdów;
- organizowanie aktywnego spędzania czasu;
- zapewnienie warunków do aktywności fizycznej z opieką rehabilitanta;
- konsultacje z rehabilitantem i profilaktyka;
- stwarzanie warunków do rozwijania pasji i zainteresowań;
- integracja rówieśnicza i międzypokoleniowa;
- poprawa bezpieczeństwa;
- uruchomienie Karty Seniora;
- uruchomienie Rady Seniorów;
- stworzenie gminnego klubu seniora i wyznaczenie koordynatora działań na rzecz seniorów.

IV. Cele i kierunki działania realizacji Polityki Senioralnej

4.1. Adresaci Polityki Senioralnej

Adresatami Komornickiej Polityki Senioralnej na lata 2020 – 2025 są:

- seniorzy zamieszkujący Gminę Komorniki;
- organizacje skupiające seniorów;
- osoby, instytucje i podmioty zajmujące się profesjonalnie udzielaniem wsparcia społecznego.

4.2. Finansowanie

Zakłada się, że Program Polityki Senioralnej będzie finansowany ze środków własnych następujących podmiotów:

- Urzędu Gminy Komorniki
- Gminnego Ośrodka Kultury w Komornikach
- Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Komornikach
- Ośrodka Pomocy Społecznej w Komornikach.

Planuje się, że środki przeznaczone na realizację Programu będą zwiększane w miarę potrzeb wynikających z realizacji programu i odpowiednio ze wzrostem budżetu Gminy.

Program będzie finansowany także ze środków zewnętrznych, tj. partnerów Gminy w realizacji założeń polityki senioralnej, jak zaproszone do współpracy organizacje pozarządowe, partnerzy prywatni, ale także środki pozyskane w ramach Programów ogólnopolskich skierowanych do seniorów.

4.3. Koordynacja

Realizacja Polityki Senioralnej wymaga współpracy wszystkich podmiotów działających na rzecz osób starszych. Każdy z nich wyznaczy osobę odpowiedzialną za realizację Programu w swoim zakresie.

Całokształt zadań i działań realizowanych w ramach Polityki senioralnej realizowany będzie przez Koordynatora ds. Polityki Senioralnej. Do jego zadań należeć będzie wdrażanie polityki senioralnej Gminy Komorniki oraz koordynowanie działań służących zaspokajaniu procesu realizacji Polityki Senioralnej na lata 2020 – 2025.

Polityka Senioralna realizowana będzie w stałej konsultacji z seniorami, którzy będą mieli możliwość opiniować podejmowane działania oraz przedstawiać własne propozycje przedsięwzięć.

4.4. Prognoza zmian w zakresie objętym Polityką:

Analiza sytuacji demograficznej oraz szerokie spektrum programów senioralnych instytucji wyższego szczebla pozwala prognozować, że w okresie najbliższych lat polityka senioralna stanowić będzie istotny element w polityce zarówno państwa polskiego jak i samorządu lokalnego. Gmina Komorniki, podobnie jak inne samorządy w Polsce stają przed koniecznością zmierzenia się z rosnącym udziałem osób starszych w życiu społeczności lokalnej, a co za tym idzie, z problemami wynikającymi z procesu starzenia się ludzi.

Mając na względzie oddziaływanie i problemy globalne, lokalna polityka społeczna w Gminie Komorniki musi uwzględniać narastający problem starzenia się społeczeństwa, zmiany systemu wartości, zmiany w strukturze rodziny. Można więc założyć, że lokalna polityka społeczna będzie podlegała dużym przemianom zarówno w sferze instytucjonalnej, jak i zadaniowej.

Wdrożenie Polityki Senioralnej Gminy Komorniki powinno przynieść cztery główne rezultaty:

- 1) poprawę jakości życia komornickich seniorów;
- 2) zwiększenie współpracy i udziału seniorów w życiu lokalnym;
- 3) zwiększenie listy usług społecznych, z których mogą korzystać seniorzy;
- 4) wsparcie w codziennej opiece nad osobami starszymi ze szczególnymi potrzebami.

4.5. Cel główny Polityki Senioralnej

Działania samorządu podejmowane we współpracy z partnerami społecznymi stanowią politykę senioralną. Pojęcie to zostało również ujęte prawnie jako ogół działań organów administracji publicznej oraz innych organizacji i instytucji, które realizują zadania i inicjatywy kształtujące warunki godnego i zdrowego starzenia się. Celem polityki senioralnej Gminy Komorniki jest poprawa jakości życia seniorów, ze szczególnym uwzględnieniem zachowania zdrowia i własnej godności. Godność oznacza możliwość prowadzenia przez osoby starsze samodzielnego, niezależnego i satysfakcjonującego życia, jeśli zaś z przyczyn zdrowotnych nie jest to możliwe – to ułatwienie opieki zapewniającej szacunek należny osobie ludzkiej.

Polityka senioralna służy wyrównywaniu szans osób starszych na zdrowe i godne życie. Szanse te są mniejsze z co najmniej kilku powodów. Ograniczenia fizyczne i psychiczne związane z wiekiem i ze stanem zdrowia oraz marginalizowanie osób starszych w społeczeństwie powodują, że seniorzy wycofują się z życia publicznego, unikają kontaktów towarzyskich, ograniczają relacje międzyludzkie (w tym międzypokoleniowe), a przez to mają utrudniony dostęp do wielu dóbr i usług. Państwo i samorządy terytorialne mogą tworzyć takie warunki, które te szanse wyrównają przynajmniej częściowo.

4.6. Cele

Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki realizacji	Wykonawcy	Budżet 2020
I. Zabezpieczenie osobom starszym dostępu do służby zdrowia i profilaktyki prozdrowotnej.	Organizowanie otwartych wykładów z zakresu profilaktyki zdrowotnej	Liczba wykładów z zakresu profilaktyki zdrowotnej	GOK UG Komorniki	2.000 zł środki własne oraz środki zewnętrzne
	Wdrożenie Koperty życia/pudełka życia	Liczba osób, które otrzymały koperty życia	UG Komorniki OPS	4.000 zł środki własne oraz środki zewnętrzne
	Uruchomienie szczepień przeciwko grypie.	Liczba osób, które otrzymały szczepionkę przeciw grypie z refundacją.	UG Komorniki NGO	7.000 zł środki własne oraz środki zewnętrzne
	Uruchomienie badań profilaktycznych z refundacją.	Liczba osób, które wzięły udział w badaniach profilaktycznych z refundacją.	UG Komorniki NGO	4.000 zł środki własne oraz środki zewnętrzne
	Organizacja Święta Seniora – imprezy integracyjnej dla seniorów, z poradami lekarskimi, konsultacjami zdrowotnymi, itp., zawodami sportowymi i sprawnościowymi.	Zorganizowanie imprezy raz w roku	GOK GOSiR	10.000 zł środki własne oraz środki zewnętrzne
II. Wzmocnienie systemu pomocy	Utworzenie Domu Dziennego Pobytu dla	Zagospodarowanie budynku po szkole w Wirach na miejsce dla	OPS UG Komorniki	Środki własne Środki zewnętrzne

instytucjonalnej i społecznej skierowanej do osób starszych wymagających opieki i ich otoczenia.	seniorów.	seniorów do 2025 r. Wykorzystanie potencjału miejsca i okolic do stworzenia domu, w którym osoby starsze otrzymają pomoc, zyskają towarzystwo, podniosą poczucie własnej wartości i samodzielności. Bliskie sąsiedztwo przedszkola oraz szkoły stwarzać będzie doskonałe warunki do podejmowania wspólnych działań przez osoby starsze i dzieci/młodzież.		
	Wspieranie różnych podmiotów w zatrudnianiu animatorów osób starszych, asystentów i/lub opiekunów osób starszych znajdujących się w słabej kondycji fizycznej i psychicznej.	Liczba zatrudnionych opiekunów.	OPS UG NGO	Środki zewnętrzne
	Tworzenie wolontariatu działającego na rzecz osób starszych – samopomoc sąsiedzka	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie wolontariatu.	UG OPS NGO	Środki własne Środki zewnętrzne
	Wdrożenie systemu teleopieki	Wdrożony system teleopieki do 2025 roku.	UG, OPS, NGO	Środki zewnętrzne
	Wspieranie osób opiekujących się osobami starszymi	Realizacja programu Opieka Wytchnieniowa dla opiekunów. Liczba rodzin objętych wsparciem.	OPS	Środki zewnętrzne Środki własne
	Wspieranie organizacji działających na rzecz seniorów, w tym klubów seniora.	Ogłoszenie minimum jednego konkursu na udzielenie dotacji rocznie	UG Komorniki	Środki własne

III. Utrzymanie sprawności fizycznej i aktywności ruchowej osób starszych	Akademia Seniora - Działania zwiększające aktywność fizyczną, wzrost świadomości znaczenia ruchu dla zdrowia oraz rozwój infrastruktury z uwzględnieniem form aktywności	Zajęcia z gimnastyki co najmniej 2 razy w tygodniu organizowane na gminnych obiektach sportowych w co najmniej dwóch miejscowościach. Zajęcia na obiektach zewnętrznych pod okiem trenera/rehabilitanta - co najmniej raz w miesiącu. Marsze nordic walking z instruktorem raz w miesiącu (z wyłączeniem przerwy wakacyjnej).	GOSiR GOK	20.000 zł środki własne oraz środki zewnętrzne
	Wspieranie rozwiązań zwiększających motywację seniorów do aktywności fizycznej i wyboru zachowań prozdrowotnych	Pogadanki z rehabilitantem co najmniej raz na kwartał.		10.000 zł środki własne oraz środki zewnętrzne
	Zapewnienie seniorom miejsc rekreacji ruchowej dla umożliwienia regularnej aktywności ruchowej.	Liczba miejsc rekreacji z siłowniami zewnętrznymi.		sukcesywnie, zgodnie z planem inwestycyjnym
	Rozpowszechnienie informacji na temat oferty dla osób starszych w zakresie aktywności fizycznej.	Liczba i rodzaj materiałów promocyjnych.		5.000 zł
IV. Zapewnienie warunków do budowania relacji międzypokoleniowych	Organizowanie i promowanie przestrzeni do kontaktów społecznych o charakterze	Liczba imprez o charakterze międzypokoleniowym	Instytucje Kultury Szkoły Przedszkola	4.000 zł środki własne oraz środki zewnętrzne

	międzypokoleniowym			
	Kreowanie wolontariatu młodzieżowego działającego na rzecz osób starszych. Zorganizowanie wolontariatu dla osób starszych, potrzebujących pomocy w codziennym życiu	Liczba wolontariuszy	UG Komorniki GOK OPS	Środki własne Środki zewnętrzne
V. Zapewnienie dostępu do szerokiej oferty edukacyjnej i kulturalnej. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych.	Kreowanie wizerunku nowoczesnego seniora zorientowanego w nowoczesnych technologiach.	Liczba uczestników kursów/warsztatów z obsługi komputera i korzystania z usług internetowych	GOK UG Komorniki	2.000 zł Środki własne Środki zewnętrzne
	Zwiększenie udziału seniorów w życiu kulturalnym gminy.	Zastosowanie zniżki na biletowane imprezy organizowane przez GOK	GOK	Środki własne
	Urozmaicenie aktywności kulturalnej seniorów.	Liczba spotkań z ciekawymi ludźmi, wykładów, koncertów i imprez adresowanych dla seniorów.	GOK UG Komorniki	4.000 zł. Środki własne
	Pomoc w organizowaniu dojazdu na gminne imprezy kulturalne seniorom z dalszych miejscowości.	Liczba sfinansowanych dojazdów.	UG Komorniki GOK PUK Komorniki	2.000 zł. Środki własne
	Pomoc w realizacji wycieczek wyjazdowych organizowanych przez seniorów.	Dofinansowanie transportu na wycieczki krajoznawcze. Wyposażenie członków Klubów seniora w koszulki i gadżety.	GOK UG Komorniki	15.000 zł środki własne
	Wspieranie nieformalnej edukacji	Liczba spotkań/wystaw/koncertów.	GOK	4.000 zł. środki własne

	artystycznej, służącej rozwijaniu talentów i pasji osób starszych oraz upowszechnienie ich twórczości.			
VI. Zapewnienie bezpieczeństwa osobom starszym	Zwiększanie świadomości osób starszych na temat przemocy i instytucji, do których można zwrócić się w razie zagrożenia	Liczba spotkań/szkoleń.	UG Komorniki Kluby seniora Policja Straż Gminna OPS OSP	2.000 zł środki własne oraz środki zewnętrzne
	Organizacja spotkań, pogadanek z przedstawicielami policji, straży gminnej na temat zagrożeń i sposobów ich przeciwdziałania .			Środki własne Środki zewnętrzne 1.000 zł
	Organizacja szkoleń z zakresu udzielania pierwszej pomocy			2.000 zł
	Zwiększenie świadomości seniorów o swoich prawach.	Poradnictwo prawne – zorganizowanie spotkań z prawnikiem przynajmniej raz w roku.	UG Komorniki	2.000 zł Środki własne Środki zewnętrzne
VII. Zapewnienie seniorom wsparcia w życiu codziennym	Planowanie transportu komunikacji gminnej z uwzględnieniem potrzeb osób starszych (częstotliwość, lokalizacja przystanków i likwidacja barier architektonicznych, godziny kursowania).	Zagwarantowanie stałego miejsca przedstawicielom seniorów w spotkaniach konsultacyjnych dot. komunikacji gminnej.	UG Komorniki Rada Gminy	

	Wdrożenie polityki informacyjnej.	Zapewnienie aktualnej informacji skierowanej do seniorów na stronie internetowej, za pomocą aplikacji.	UG GOK	2.000 zł środki własne
	Promocja osób starszych - budowanie pozytywnego wizerunku osób starszych.	Wydanie broszury informacyjnej dla seniorów (prawa seniorów, dostępne usługi i programy).	UG GOK	3.000 zł środki własne
		Stała rubryka w Nowinach Komornickich poświęcona seniorom	UG Nowiny Komornickie	Środki własne
	Udostępnienie zasobów materialnych gminy, w tym pomieszczeń dla organizacji senioralnych	Nieodpłatne udostępnianie obiektów wg regulaminu.	GOK	Środki własne
	Uruchomienie Karty Seniora	Wdrożenie Programu Karta Seniora do 2021 r.	UG Komorniki	3.000 zł Środki własne
VIII. Włączenie potencjału osób starszych w obszar aktywności społecznej	Zwiększenie udziału seniorów w procesach lokalnego planowania i decydowania.	Liczba spotkań z udziałem przedstawicieli seniorów.	UG Komorniki Jednostki organizacyjne	Środki własne Środki zewnętrzne
	Organizowanie przestrzeni publicznej z myślą o seniorach.	Stworzenie miejsc do wspólnego spędzania czasu.	UG Komorniki Jednostki organizacyjne Kluby Seniora	Środki własne Środki zewnętrzne
Zatrudnienie koordynatora ds. polityki senioralnej			GOK	50,500 zł

Razem: 160.500 zł

GOK: 97.500 zł; GOSiR: 30.000 UG: 33.000

4.7. Monitoring

Monitoring realizacji Polityki senioralnej będzie polegał na gromadzeniu informacji i sprawozdań od Realizatorów uczestniczących w Programie i kontrolowaniu efektów jego realizacji. Trafność, efektywność i celowość przyjętych i realizowanych działań zostanie oceniona na podstawie analizy rocznych sprawozdań składanych przez Wójta Gminy Komorniki do końca czerwca każdego roku. Realizatorami programu są m.in.:

- Urząd Gminy Komorniki
- Gminny Ośrodek Kultury w Komornikach
- Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Komornikach
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Komornikach
- Gminna Biblioteka Publiczna w Komornikach
- Zakłady Opieki Zdrowotnej z terenu gminy Komorniki.
- Jednostki oświatowe i przedszkola
- Organizacje pozarządowe.